

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ:
МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ
ДОСВІД**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ**

16 грудня 2022 року

Одеса-2022

Затверджено на засіданні науково-методичної ради
Одеського державного університету внутрішніх справ
(Протокол № 5 від 20 грудня 2022 року)

Редакційна колегія:

А.В. Денисова – завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

О.М. Коропатов – завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Ю.В. Кузьменко – професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, доцент.

Актуальні питання запобігання корупції: міжнародний та національний досвід: збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного круглого столу (16 грудня 2022 року, м. Одеса) / за ред. А.В.Денисовой. Одеса: ОДУВС, 2022. 92 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнського науково-практичного круглого столу «Актуальні питання запобігання корупції: міжнародний та національний досвід». У працях авторів розглянуто питання теорії і практики розвитку права в сучасному світі щодо кола проблем з боротьби із корупцією; зміни в українському та міжнародному законодавстві відповідно до викликів часу.

Усі представлені матеріали у збірнику подано у авторській редакції.

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Середницька І.А., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ

В умовах режиму воєнного стану питання щодо запобігання та протидії корупції набувають особливе загальнодержавне значення. На фоні вказаних процесів спостерігається тенденція до дедалі глибшого проникнення корупції у всі сфери суспільної життєдіяльності, та насамперед – в діяльність органів Національної поліції України [1, с. 205].

Служба в поліції, є різновидом служби в правоохоронних органах, яка здійснює функції публічного адміністрування з підготовки, прийняття та виконання управлінських рішень, за допомогою яких відбувається реалізація державної політики з протидії правопорушенням, охорони прав, свобод і законних інтересів осіб,

підтримання публічного порядку та безпеки. Специфіка служби в поліції створює можливості для існування суперечливих інтересів – особи чи групи осіб, суспільства та самої держави, зіткнення яких в галузі публічного адміністрування сприяє (або може сприяти) виникненню різноманітних конфліктних ситуацій, а може призвести і до вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Корупційні ризики – це сукупність умов та факторів, що закладені у системі публічного адміністрування та які визначають можливість виникнення корупційної поведінки і створюють небезпеку настання негативних наслідків для життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави [2, с. 93].

Питання визначення корупційних ризиків та їх оцінки постійно досліджуються науковцями у різних сферах публічного адміністрування Авер'яновим В. Б., Баштанником В. В., Ботнаренко І. А. [3], Бондарчуком О. Г., Голосніченко І. П., Дмитрієвим Ю. В. [2], Кукеєвим А. К. [1], Логвиненком М. І., Мельником М. І., Побережним В. В., Сергієнко О. О., Соловйовим В. М., Тіньковим А. Л., Ярмачі Х. П. та іншими.

Аналіз соціологічних досліджень дає можливість стверджувати, що, корупційні ризики під час взаємодії поліції та громадськості пов'язані із «схильністю» до корупційних моделей поведінки [3, с. 41]: 1) орієнтація на використання корупційних моделей поведінки з боку населення, 2) наявність корупційних вимог з боку поліцейських, 3) активність посередників, що беруть участь у «вирішенні» певних проблем та орієнтуються на корупційну поведінку (наприклад, адвокати, представники інтересів правопорушника).

Можливо надати наступну класифікацію корупційних ризиків в діяльності публічних службовців, у тому числі й поліцейських:

А) в залежності від їх поширення: 1) недоброчесність публічних службовців; 2) виникнення конфлікту інтересів; 3) відсутність контролю з боку керівництва; 4) наявність дискреційних повноважень [4]; 5) спрямованість населення на надання неправомірної вигоди; 6) низький рівень заробітної плати та матеріально-технічного забезпечення;

Б) за факторами, що впливають на корупційні ризики: 1) зовнішні та 2) внутрішні.

Зовнішні ризики можуть бути обумовлені різними чинниками (правові, політичні, економічні, соціальні тощо) та пов'язані із загальними недоліками функціонування системи Національної поліції України.

Внутрішні ризики – ризики, безпосередньо пов'язані з особливістю діяльності поліції: неформальний характер відносин службовців; безконтрольність підлеглих з боку керівництва; використання працівниками поліції широкого кола дискреційних повноважень при прийнятті рішень та вчиненні управлінський дій тощо [2, с. 94].

В) в залежності від характеру взаємодії між суб'єктами корупційних відносин: 1) децентралізовані; 2) централізовані «знизу до верху» та централізовані «зверху до низу».

При децентралізованій схемі корупції кожен суб'єкт діє на власний розсуд та за власною ініціативою, а відносини носять хаотичний характер. При централізованій схемі корупції взаємодія суб'єктів корупційних відносин має пряму підпорядкованість [2, с. 93].

Г) від наявності дискреційних повноважень (сукупність прав та обов'язків органів поліції, що надають можливість на власний розсуд визначити повністю або частково вид і зміст управлінського рішення, яке приймається, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень), оскільки саме наявність можливості діяти на власний розсуд створює умови для вчинення корупційних правопорушень.

Д) в залежності від форми дій: 1) отримання неправомірної вигоди; 2) не надання інформації щодо конфлікту інтересів; 3) незаконне збагачення; 4) отримання прибутку від підприємницької діяльності; 5) зловживання службовим становищем та ін.

Наведена класифікація корупційних ризиків дає можливість визначитись з напрямками усунення причин, що сприяють їх вчиненню: а) політичні – стабілізація політичної ситуації в країні; б) економічні – доведення рівня прибутку населення, в тому числі і працівників поліції, до нормального рівня життя; в) соціальні – забезпечення не на папері, а в реальному житті належний «соціальний пакет» поліцейських; г) правові – створити нормативно-правові акти, що відповідають реаліям життя; д) організаційні – здійснення належного контролю з боку керівних органів.

Вказані напрями не є остаточними і можуть бути доповнені в залежності від різних об'єктивних та суб'єктивних факторів.

Література

1. Кукеев А. К. Совершенствование механизмов противодействия коррупции как одно из условия государственной антикоррупционной политики. Актуальные направления научных исследований XXI века: теория и практика. 2017. Т. 5. № 9 (35). С. 204–209.

2. Дмитрієв Ю. В. Причини виникнення корупційних ризиків у системі державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 4. С. 92–95.
3. Ботнаренко І.А. Корупційні ризики в діяльності органів поліції. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 9–10 груд. 2020 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. Ч. 2. 401 с. С. 41-43.
4. Корупційні ризики в діяльності державних службовців: роз'яснення Міністерства юстиції України від 12.04.2011. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n002632311>.
5. Бойко Х. Р. Корупція серед державних службовців : реалії, шляхи подолання . Мостинське районне управління юстиції : офіц. сайт. 18.02.2015. URL: http://mostiskeruju.at.ua/news/korupcija_sered_derzhavnikh_sluzhbovciv_realiji_shljakhi_podolannja/201050218686.

Карагіоз Р.С.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Компанієць К.Д., Коропатов О.М.

ЕТИКА ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Крижановська О.В.

КОРУПЦІЯ, ЯК ПРИЧИНА ЗАНЕПАДУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ

Леонова А.К., Коропатов О.М.

ДЕЯКІ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Кузьменко Ю.В., Ворогушина А.О.

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

Мазур А.С., Коропатов О.М.

КОРУПЦІЯ ТА ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Пишна А.Г.

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Рудой К.М.

УДОСКОНАЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО
ЗАКОНОДАВСТВА

Середницька І.А.

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Стулова К.К.

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Тригуб С.М.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ
ЗАСОБІВ ТА НАПРЯМКИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРИ ВЗАЄМОДІЇ
ПОЛІЦІЇ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ТА
ГРОМАДСЬКІСТЮ

Філатова Є.

КОРУПЦІЯ – ІНСТРУМЕНТ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧОРНОЇ
ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ

Хілобок Д.Р., Сірко В.С.

ДОСВІД СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ